

overzichtsvragen van vorige jaren

Bespreek de evolutie van mimesis aan de hand van voorbeelden vanaf de 15 eeuw.

(Voor wie echt fan is van mimesis; hier nog een beetje achtergrondinformatie:

Nabootsing, weerspiegeling of weergave van de zintuiglijk waarneembare werkelijkheid in de kunst. Het begrip mimesis wordt vaak in verband gebracht met de termen **inventio**, **fictie** en **realisme-2**. De oorspronkelijke betekenis van mimesis was uitdrukken, vormgeven, vandaar ook nabootsen. Eigenlijk vanaf de vroegste theoretici – bijv. bij Plato, die de wereld van de kunst zag als een indirecte nabootsing van de Ideeën – is mimesis een centraal begrip geweest in de literatuurbeschouwing. De mimesis is eigenlijk het uitvoeren van kunst, de activiteit. Het eindresultaat wordt *mimema* genoemd. Als men de werkelijkheid perfect weergeeft, de perfecte mimesis wordt dit *similitudo* genoemd. Als dit niet zo is, als men er fantasie aan toevoegt noemde men dit *simulacrum*. Dit laatste werd in de Klassieke Oudheid echter negatief bekeken.

Reeds bij zijn introductie in de Oudheid is het begrip mimesis omstreden. Plato gaf er een normatieve inhoud aan: het kunstwerk moet niet de empirisch waarneembare werkelijkheid uitbeelden, maar de 'idee' daarachter. Niet de handelingen in het drama zijn belangrijk, maar de geïmpliceerde deugden of ondeugden die ze uitdrukken. Daarbij constateert Plato dat kunst slechts een afschaduwing geeft van de reële wereld, die op haar beurt slechts een afschaduwing is van de goddelijke werkelijkheid. Kunst is een voorstelling (derde rang) van een voorwerp (tweede rang), dat zelf maar een schaduw is van de echte Idee (eerste rang). De kunstenaar krijgt in *De Staat* juist wegens dit povere nabootsen slechts een derderangsplaats toegewezen. Volgens Plato is kunst slechts de 'mimesis van de mimesis'. Aristoteles heeft deze opvatting grondig gewijzigd in zijn *Poetica*. De kunstenaar is voor hem degene die de elementen uit de werkelijkheid selecteert, tot een structuur verwerkt en zo de dingen modelleert, vormgeeft in een begrijpelijk beeld, waarin de **universele waarheid** wordt geopenbaard. Bij Aristoteles is de rol van de kunst aldus positiever geformuleerd, ook al verwacht hij er geenszins fotografisch realisme van: de kunstenaar geeft de mogelijkheden van de realiteit (waarschijnlijkheid of **vraisemblance**). Voor hem is kunst openbaring van het universele, herschepping van het leven. In feite is daarmee de tegenstelling gegeven die eeuwenlang de interpretatie van het begrip mimesis beheerst heeft.)

Historisch gezien heeft men beurtelings op de nabootsing of op de creatie of inventie de nadruk gelegd. In de **renaissance** lag het accent op de Aristotelische opvatting, maar daarnaast trachtte het **neoplatonisme** de ideeën van Plato en Aristoteles te integreren: **kunst als weerspiegeling van de werkelijkheid om een hogere waarheid te tonen**. De waarschijnlijkheid of **vraisemblance** wordt daarbij sterker benadrukt dan bij Aristoteles. Tegelijkertijd wordt mimesis ook gekoppeld aan **imitatio**, d.i. de nabootsing van de klassieken (vandaar de courante verwarring tussen de begrippen mimesis en imitatio). Het is door het imiteren van de klassieke meesters dat de kunstenaar pas goed de 'natuur' kan

uitbeelden. Zo wordt 'werkelijkheid' gaandeweg synoniem van '**ideale werkelijkheid**'. De nadruk komt steeds sterker te liggen op het geïdealiseerde schone en vandaar ook op de norm, het voorschrift. Bienséances en **decorum** gelden als criteria voor een natuurgetrouwe weergave. Deze kunsttheorie wordt verder uitgewerkt en verfijnd en bereikt een hoogtepunt in het **classicisme**. Mimesis betekent dan een geheel van regels waarin het publiek zijn normen en waarden herkent.

Met de opkomst van de romantiek wordt de mimesisgedachte geleidelijk naar de achtergrond gedrongen, ten gunste van de opvatting dat het kunstwerk een oorspronkelijke schepping is met geheel eigen wetten. De kunstenaar bemiddelt door zijn unieke eigenschappen (**genie**) tussen het eindige en oneindige, tussen stof en geest. Literatuur bootst de natuur niet na, maar schept haar eigen natuur: de dichter als schepper, als god. Deze opvatting is duidelijk van **metafysische aard** en steunt weer meer op de uitgangspunten van Plato.

Sindsdien hebben de accenten nu eens op het realisme (bijv. **naturalisme**), dan weer op het ideële (bijv. **symbolisme**) gelegen. Tegen de romantische kunstopvatting is vooral binnen de **marxistisch georiënteerde literatuursociologie** verzet gekomen, in het bijzonder tegen de idee van de autonomie van het kunstwerk. Opnieuw ging de **weerspiegelingstheorie** een rol spelen, maar nu in het bewustzijn dat de werkelijkheid in de kunst altijd vergezeld gaat van een al dan niet uitgesproken ideologie.

Hoe **problematisch** de term mimesis is, blijkt wanneer men tracht vast te stellen wat nu precies nabootsing of weerspiegeling inhoudt. Wat verstaat men onder de werkelijkheid die weerspiegeld wordt? Steeds duidelijker werd dat het mimesisbegrip sterk bepaald wordt door de literatuuropvattingen van een bepaalde auteur of groep auteurs. Het is de auteur die uit de zichtbare werkelijkheid kiest wat beschreven wordt en bovendien geeft hij die werkelijkheid weer door middel van taalvormen die in feite tijdgebonden en beperkte 'symbolen' zijn voor de beschreven verschijnselen.

Besprek (de verschillende opvattingen over) de rol van kleur en lijn tussen 1400 en 1920 in de kunst weergegeven met speciale aandacht voor kantelmomenten.

- Impressionisme: jarenlang kleur en lijn nodig gehad voor weergave van mimesis, vanaf 1870 grenzen van de mimesis afgetast: wat wel en niet als werkelijkheid ervaren wordt: bv. Picasso - Stilleven en Bracque - Stilleven met viool: aftasten grens werkelijkheid = niet langer herkenbaar = terug synthese (en dus terugkeer naar lijn/kleur)
 - koele kleuren = ver, warmere = dichtbij (Cézanne - Mont-Sainte-Victoire), opnieuw diepte creëren
- Lijn:
- lijnperspectief: diepte reconstrueren 2D vlak, Massaccio - Heilige drievuldigheid eerste toepassing
 - Italië vanaf Renaissance (1500) = obsessie perfecte mimesis, wiskundige principes toegepast, 15E = verkorte weergave mens (Mantegna), Dürer = geobsedeerd verhoudingen mens: raamwerkmethode + wisk. traktaten

- Noorden = gevoelsperspectief (Van Eyck)(geeft opgeplakte indruk), detailrealisme, naturalisme, aandacht perspectief maar geen wetenschappelijke principes toegepast
- kleurperspectief:
 - Van Eyck eerste: lichtbreking geeft verandering in kleur = detailrealisme + kleurperspectief
- Kleur en lijn perspectief: Brueghel - Jagers in de sneeuw = beide toegepast
- Kleur:
 - Vanaf Impressionisme: kunstenaars interesse neurologie en invloed van kleur op de menselijke psyche: Pointillisme: puntjes van verschillende kleuren worden als éénzelfde kleur gepercipieerd
 - Seurat - Baders bij Asnières en Zondag bij la Grande Jatte: volgt kleurtheorie (twee schilderijen horen bijeen: ene toont lagere klasse, ander elite)
 - Voornamelijk in stromingen expressionisme(dynamiek), cubisme(abstrahering), pointillisme(perspectief)
 - Picasso (synthetisch kubisme) en Bracque (analytisch kubisme) → compositie maken → structuur openbreken → herkenning weg (op het randje)
 - Kokoschka - Bruid van de wind: expressionisme: kleur = emotie, samenspel kleur en lijn geeft enorm dynamisch effect
 - Rothko - No. 5: kleurvlakken, geen lijnen, zijn werken hangen in Tate Modern = explosie kleuren vele werken samen (vorig jaar onderwerp van een tekst waar je twee thema's moest voor kiezen om te bespreken)
- Malevich - Zwart Vierkant: suprematisme: volledige abstrahering van kleur en lijn
- Misschien ook iets zeggen over Rubenisten (kleur) en Poussinisten (lijn) → Sabijnse Maagdenroof die ze alle twee schilderden
- Monet: impressions du soleil levant: bijna geen lijnperspectief meer (?): kleur krijgt voorrang in dat grote debat want fotografie monochroom → dit kan schilderkunst wel!
- Vincent Van Gogh; korenveld met kraaien: platte penseelstreken (ambacht) zorgen voor emoties zoals onrust (?). → impressionisme (wat binnenkomt) + expressionisme (wat hij voelt) < dankzij kleur en lijn, gerealiseerd door platte penseelstreken
- Turner en het belang van kleur, vooral in het werk met de brand in the house of parliament waar de lijn van de brug vervaagt in een overweldigende explosie van kleur

Erased De Kooning drawing. Bespreek en verklaar ook de evolutie van tekenkunst.

- Een geleidelijke evolutie, in de oudheid wilde men een zo realistisch mogelijk beeld schilderen/tekenen (**mimesis**).
- (ME)Tekenkunst lang als minderwaardig aanzien, ondergeschikt aan schilderkunst, beeldhouwkunst, wandtapijt. Diende als voorschets: videmus/karton, een manier om de inventio: het idee of concept aan de opdrachtgever te voor te leggen ter goedkeuring. Na goedkeuring werd het tot een schilderij, wandtapijt, beeld geproduceerd (executio)

- pas in 16de eeuw tekenkunst als volwaardig kunstvorm aanzien door Michelangelo. Michelangelo zelf beschouwde de tekenkunst zelfs als de belangrijkste kunstvorm/het puurste, omdat dit het eerste moment is dat een kunstenaar zijn idee (inventio) op papier zet. Droom over het menselijk leven, naar het leven, nog steeds gebruikt als vidimus
- Langzaam aan werd ook de theorie rond het kunstwerk belangrijk (**academie: theoretisering** van de kunst → **canonvorming**) en moest er een idee aan verbonden zijn. **Inventio(het concept/idee)** werd (MICHELANGELO!) gescheiden van de **executio(de uitvoering)**. Die theoretisering was verschillend in Italië en de Nederlanden. In Italië gebeurde dit voornamelijk door de academie, in de Nederlanden waren het de rederijders (ook wel beïnvloed door de renaissance in Italië) die de fundamenteën legden voor wat wel en wat niet gezien werd als goede kunst. (nu mis ik wel wat :p) Uiteindelijk ontstond er tijdens de “**copernicaanse revolutie**” van de kunst zo’n grote grens tussen het idee enerzijds en de uitvoering anderzijds dat er werken zoals (zie vraag) Erased De Kooning drawing gemaakt werden.

Erased de Kooning Drawing - Rauschenberg: artistiek iconoclasm: kreeg werk van de Kooning, ging dit volledig weggommen, niet simpel want: verf/houtskool/grafiet/pastel, virtuele machtsovername, werd ingekaderd door Pollock, abstract expressionisme Rauschenberg gonde als het ware het hele idee van Michelangelo (tekenkunst als de beste kunstvorm) weg.

Bespreek hoe het Impressionisme een copernicaanse revolutie teweegbracht in de kunstgeschiedenis, en link dit aan ambacht, kunsttheorie en kunsteconomie.

- **Ambacht:**
 - schilderkunst: in situ schilderen door productinnovatie: verf in tubes, platte/grote penselen, mobiele opvouwbaar ezel, waterverf met Arabische gom, spuitbussen (Van Gogh/Monet/Pollock)
 - tekenkunst: grafiet potloden en houtskool, pastel (= wasco)
industriële papierproductie: goedkoper
 - prentenkunst: steendruk/lithografie: offset druk (afstoten vet-water), zeefdruk (Andy Warhol - Queen Elisabeth II)
 - beeldhouwkunst: nieuwe materialen - polyester, plastic; combinatie materialen (Degas - le petite danseuse / Picasso - kubistische sculptuur): synthetisch kubisme en constructivisme
 - architectuur: staal (Koons - Magenta Balloon/Höller - Test site)
 - film en fotografie: intrede: Daguerre - L'Atelier de l'artiste: camera obscura, tegenwoordig: multimedia + mixed media

M.a.w.: de technologische revolutie(s) gaf een impuls van product- en procesinnovaties in de kunst. Zo konden kunstenaars nieuwe technieken en materialen toepassen en gebruiken om zo tot vele nieuwe kunstvormen te komen.

Kunsttheorie:

- Einde academische: inzichten Darwin/Marx/Freud/Nietzsche vinden weerslag in kunst en kunsttheorie
 - einde 'maakbare mens' en verlichting. Niet rationeel.
 - fundamenteel nieuw kunsthistorisch inzicht: niet mimesis maar bevraging
- nieuw medium: literatoren = commentatoren
- nieuw genre: contemporaine kunstkritiek: manifesten en tijdschriften = bv. futuristen als eerste idealen op papier, gevolgd door suprematisme/DADA/de Stijl/surrealisme (bv. gingen eigen kunst legitimeren door traktaten te schrijven - Malevich - Zwart Vierkant: schrijft From Cubism and Futurism to Suprematism: The New Realism in Painting)
- l'art pour l'art = kunst als zijn eigen theorie
- na WOII: schiet alle kanten op, kunstcritici bepalen kwaliteit, (kunst volgt filosofische tendensen)

Economie

- revolutie: veranderingen in productie: kunstenaars gaan eigen weg
- salons: salon des refusés: konden kunstenaars die afgekeurd werden door de academie terecht ; vs. : salons des independants (Monet & andere impressionisten = 'fuck the system' - huurt eigen zaal om werk te verkopen - werkte nog ook! good for you buddy): doorbreken monopolie academie. = economische vrijheid!! (maar waren eigenlijk allemaal rijkeluiszootjes)
- handel: galerie als machtig medium = verkoopsruimte
- consumptie: nieuw publiek door opkomst nieuwe elite (industrialisme): paradox: kunstenaars geven kritiek op elite = elite koopt juist deze kunstwerken die hen bekritisieren (Monet en Renoir - La Grenouillère)
 - massapubliek wordt belangrijk!
- andere zijde van de medaille: Zekerheid van de academie weg: zie een figuur als Van Gogh, die zo ver op zijn tijd voor was dat niemand zijn schilderijen kocht. Hij evolueerde zo snel dat het publiek niet kon volgen. Pas jaren na zijn dood werden zijn schilderijen wereldberoemd. (is een uitzondering!!!! andere schilders waren RIJKKK -> verromantiseerde verkeerde visie van *artiste/poète maudit*/de bohemiën-kunstenaar)

Iconoclasme

- impressionisme en het opblazen van de grenzen van de kunst
- voor ca. 1870:
 - kunst onderhevig aan een complex geheel van ongeschreven regels (academisme) en een duidelijk decorum (al vervaagd dat al in de loop van de 19de eeuw)
- impressionisme = opblazen van de (academische) regels op verschillende vlakken: stilistisch, vormelijk, inhoudelijk, ...
 - = einde van het verwachtingspatroon in de kunst
 - = decorum??
- kunst als interactie na het impressionisme

Pas alle thema's van de syllabus toe op "De Blinden Leiden de Blinden" van Bruegel.

- **Politiek en religie:** mensen die vallen en mensen die nog niet gevallen zijn. (Protestanten <-> Christen) De kerk in het midden -> verwijzend naar heel het Christendom. Tijden van sociale en politieke onrust: hele problematiek rond de Reformatie en de Contrareformatie: wie moet je nu volgen? Weten ze zelf wel wat ze willen? → blind. = **betekenis** maakt **Louise Bourgeois** een abstracte houten constructie, wat hetzelfde voorstelt. (**the blind leading the blind**)
- **Paragone:** dit is een paragone van taal en kunst (en eventueel religie), Bruegel schildert een parabel uit de Bijbel (inversed ekphrasis? neen, inversed ekphrasis is het schilderen op basis van een beschrijving van een kunstwerk, niet op basis van een random iconografie)
- **Theorie:** het werk van Bruegel kan worden onderbouwd met de typische renaissancistische kunsttheorieën (zoals bv. Vasari), echter kunnen we het misschien beter klasseren onder de kunsttheologie. mag/kan het uitbeelden van een parabel uit de Bijbel binnen de kunst van de Kerk? we zien ook dat vanaf het impressionisme (want dat is het werk van Bourgeois) de werken niet of nauwelijks nog ondersteund worden door kunsttheorie.
- **Ambacht:** Lijnperspectief? het werk van Bruegel is een typisch voorbeeld van de Nederlandse en Noord-Europese ambacht. De academies komen in de Nederlanden pas op rond de 17e eeuw, hier nemen de gilden en ambachtshuizen het voortouw. ook in het impressionisme zien we dat de academies nauwelijks een rol spelen, de salon des refusees en desindependents hebben het overgenomen. tot slot kunnen we hierbij ook de vraag stellen of de werken een inventio of executio zijn. Bij Bourgeois kunnen we met zekerheid zeggen dat het zowel een inventio als een executio van haar is, bij Bruegel weten we echter niet of het naast zijn inventio ook zijn executio was.
- **Economie:** duidelijk geen opdracht voor kerk, ook niet voor staat < monopolie kerk en staat luwt door aangroei van stedelijk patriarchaat → nieuwe sociale netwerken, sociaaleconomische verhoudingen → andere spelers op de markt → andere rol kunst. + meer productie on spec
Productinnovatie in het noorden is beperkt (zuiden: iconografisch mythologie bv. Boticelli en stillistisch maniërisme bv. Michelangelo en Titiaan), maar eventueel iconografisch scene uit dagelijkse leven.
Het antwoord hierna lijkt me weinig punten waard...

we zien dat het werk van Bruegel gemaakt is in de context van de Hoog-Renaissance (ten tijde van reformatie-contrareformatie) hoewel deze in de Nederlanden nog niet doorgebroken was op dat moment. Bruegel doet er althans niks mee. Toch weten we dat het fenomeen van kunsthandelaars en

internationalisering zich voordoet rond deze tijd. Misschien moeten we de rol van de economie hier dan ook zoeken. Hij heeft het werk waarschijnlijk gemaakt met het oog op zo veel mogelijk geld ervoor te krijgen, gezien het ideaal van de kunstenaar-bohemien en de l'art pour l'art beweging pas een fenomeen is van de 19e eeuw. Vanaf het impressionisme, waartoe het werk van Bourgeois behoort, zien we echter een commercialisatie van de kunst. Schilderijen, sculpturen e.a. worden duurder, terwijl de productie explodeert. Of het werk van Bourgeois binnen dit kader past, valt te onderzoeken.

- **Decorum:** een decorum is een verwachtingspatroon dat een kijker heeft, het zijn bepaalde grenzen waarbinnen een werk valt. We kunnen stellen dat het werk van Bruegel helemaal binnen het toenmalige decorum valt, de stijl en techniek die hij gebruikt sluit volledig aan bij de tendenzen die op dat moment spelen in de Noordelijke Nederlanden. Van Bourgeois kunnen we dan weer zeggen dat het decorum volledig doorbroken werkt, zoals ook het geval was bij vele impressionistische werken. Zonder de titel te kennen, zou men niet denken dat dit werk ook de parabel is die ook Bruegel afbeeldde.

Bespreek de academies zo volledig mogelijk!

Deze vraag staat op de pp met de uitleg over het examen, hier vind je ook het antwoord terug :)
Is dit uitgebreid genoeg?

Oorsprong van de academie bevindt zich in de *renaissance* in Firenze: **Accademia degli Arti del disegno (1563 - eerste academie!) (Door Michelangelo en Vasari)**. Men wordt er opgeleid tot kunstenaar maar naast deze praktische opleiding bestond er ook een **theoretische opleiding**. Kunst was een idee/intellectuele bezigheid = **inventio**. In de Nederlanden bestond vanaf de 16^e eeuw de eerste grote **ateliers**. Ook de **gilden** waren hier aanwezig waar de executio (= de uitvoering) belangrijker was dan de inventio. In de ateliers maakte men het onderscheid tussen inventio (=uitgevonden door) en fecit (=gemaakt door).

Eind 17^e eeuw, begin 18^e eeuw krijgen we de **salonstructuur** van Frankrijk te zien. Jaarlijkse tentoonstellingen waar kunst werd beoordeeld door een jury. De eerste expositie kwam er in het Louvre van de *Academie royale de peinture et de sculpture (1674)*. Later kwam de eerste officiële voorstelling in Parijs - 1725, **de Académie des beaux-arts in Parijs**. Deze salons tonen duidelijk de macht op economisch en kunstzinnig vlak die de academie had omdat zij de regels van de kunst bepaalde (en wie al dan niet op het salon mocht staan). De macht lag dus volledig bij de elite wat dus de verklaring kan zijn voor het archaïsche, het **immobilisme**, kortweg de stagnatie van de Franse kunst.

Vervolgens in het *neoclassicisme* zien we een breuk op vlak van de kunst. Er komt een **einde aan het absolutisme** en er wordt een grote **kunstroof** gepleegd door Napoleon onder het motto 'van en voor het volk'. In Frankrijk wordt een nationaal museum opgericht in het **Louvre** en enkele regionale musea.

Tijdens de *romantiek en het realisme* zien we een grotere vraag naar musea en een **verduidelijkt canon**. Er ontstaan **national galleries** door het **nationalisme** en ook de **museumpolitiek** van Napoleon heeft hiertoe bijgedragen. Hier komt een biedermeier reactie op die terug meer verfijning en huiselijke elementen wil. De saloncultuur blijft verder evolueren net zoals het veilingwezen.

Tijdens het *impressionisme* is het officieel gedaan met de Academie. Er ontstaan salons als Salons des refusés en salons des indépendents. Men wil meer economische vrijheid en af van de 'regeltjes' opgelegd door de academie.

Pas alle thema's van de syllabus toe op Malevich's "Zwart vierkant". = zeer goed beantwoord hier!

Kan iemand eerst kort uitleggen wat nu de gedachte is achter zijn werk?

(→ Essentie van kunst weergeven wat verf op blad was en niets meer.) (dus eigenlijk een ver doorgedreven vorm van het idee afscheiden van de uitvoering en zo die uitvoering dus helemaal weglaten? (ja ik denk het) toch staat er bij deeltje ambacht hier onder dat uitvoering WEL van groot belang was voor hem.. Dus beetje paradoxaal laat ons zeggen ;) (dat hij ambacht belangrijk vond zie je aan die foto van zijn tekenlessen, maar ik weet niet goed hoe je dit gegeven kan koppelen aan zijn zwart vierkant) ---> via de definitie van suprematisme kun je dus eigenlijk zeggen dat hij vindt dat de uitvoering totaal afhankelijk is van het idee, dus het één is niet echt belangrijker dan het andere, maar het idee komt wel eerst. (weet echt niet of dit juist is natuurlijk :p) nu ben ik ook echt aan het twijfelen hoe het allemaal zit met die gast :D hahahaaa, het is een complex mens, jepzz → geen kunst, gewoon een zwart vlak..... 'complex' right!

Hij wil terug naar de basis van kunst, nl verf op een doek. Hiermee gooit hij alle theorieën omver. Je kan hem ook aan het marxistisch ideaal linken (voldoening van het resultaat van je arbeid) (zie stucu)

1: Wat is kunst: **ambacht** (p8)

AMBACHT: 'zwart vierkant' (Malevich), geschilderd begin 20^e eeuw en is een van de meest besproken kunstwerken in de kunstgeschiedenis:

- **Je ziet wat het is**
- **Een van de eerste abstracte schilderijen in de kunstgeschiedenis en zorgde daarmee voor een omkering in de KG[1].**

Foto dia; 'tekenles' 1925, M liet zich fotograferen. Hier is duidelijk te zien dat hij zich profileert als een **AMBACHTSMAN**. hij hecht daar dus veel belang aan, is omringt door studenten. M schildert hier een van zijn GEOMETRISCHE FIGUREN waarmee hij zo beroemd mee werd.

DUS zelfs iemand als M[2] die, zoals je zou kunnen zeggen, niet verder komt dan enkel een zwart vierkant vindt het belangrijk om als ambachtsman vast gelegd te worden, als iemand die een techniek in de vingers heeft die niemand anders heeft.

2: wat is kunst: **economie** (p16)

- **ECONOMIE:** M zit in Rusland en denkt na over kunst. En komt tot conclusie dat hij iets anders, iets nieuws wilt doen en schilderde zwart vierkant. Maar als je als kunstenaar dat **niet verkocht** krijgt, heb een probleem (voor 20^e eeuw gn soc zekerheid).

Kunstenaars waren dus heel afhankelijk van **ECONOMISCHE OMSTANDIGHEDEN**, deze omstandigheden:

- Beïnvloeden kunst (manipulatie markt)
- Maar ook kunstenaars worden beïnvloed door economische omstandigheden

Dia: een van de **1^e kubistische tentoonstellingen** georganiseerd door M waarmee hij zich van een inkomen moest voorzien.

(heeft meerdere 'zwarte vierkanten' gemaakt=> economisch populair)

3: wat is kunst: **theorie en canonvorming** (p22)

- **THEORIE & CANONV:** als je naar een leek stapt die niets van kunst kent met het werk van M. hoe kan je dan uitleggen dat dit kunst is, dat is niet evident. M beseftte dit ook en schreef er daarom een **TRAKTAAT** (*From Cubism and Futurism to Suprematism: The New Realism in Painting*, 1915) bij waarin hij uitlegt wat die kunst nu precies is (**suprematisme**)
 - Hij schreef: 'ik kom uit oosterse KG (komt uit traditie van icoonschilderkunst) en kijk naar de westerse KG en zie dat daar 3 principes spelen:
 - W KG gaat sinds renaissance over **PERSPECTIEF**, diepte creeren in plat vlak = nodig om werkelijkheid op fotografische wijze vast te leggen.
 - Gaat over **KLEUR**, daarmee kan je ook perspectief creeren.
 - Gaat over **FIGUREN** (bomen, mensen,...).'

<>maar nu smijt M met zijn suprematistische stijl die 3 principes overboord. Hij verwerpt als het ware die bourgeoisie kunst van de afgelopen 4/5 eeuwen.

Hij reduceert kunst tot wat het werkelijk is: verf op doek.

DUS als je over kunst spreekt heb je altijd nood aan een theoretische grondering.

4: wat is kunst: **paragone** (p30)

- **PARAGONE:** wanneer Malevitsj nadacht over de westerse beeldtaal zoals die bestond voor de 20e eeuw. Doet dat op een moment wanneer er in frankrijk ook iemand anders actief is die gaat nadenken over geschreven en gesproken taal à De Saussure.
 - **Saussure:** is een van de eersten die echt beseft heeft dat **TAAL** een **SYSTEEM** is, een **tekensysteem**. En dat systeem gebruiken we allemaal en beïnvloedt onze manier van denken.

Precies op dat moment gaat Malevitsj **experimenteren met beeldtaal** omdat hij beseft dat die beelden, die **manipulatie van het platte vlak**, ook onze manier van denken beïnv.

DUS: kunst en wetenschap zijn met elkaar verbonden

5: wat is kunst: **politiek en religie** (p34)

- **POL & REL:** visuele cultuur is ook dit: opnieuw M met zijn zwart vierkant die voor een visuele revolutie zorgt in Moskou. Precies op de vooravond van de **COMMUNISTISCHE STRIJD** die daar losbarst (het mmt waarop Lenin de tsaar verdrijft en nieuw soort mtij installeert). De nieuwe machthebbers gaan gebruik maken van die nieuwe kunststijl/beeldtaal die heel erg duidelijk is (als je ze symbolisch begrijpt) en die dus door die machthebbers wordt ingezet als **propaganda**.

à dia: Lissitzky (steendruk/gravure) gaat hierin politieke boodschap verkondigen. De rode (communistiche legers) die letterlijk een weg banen in het witte vlak (legers tsaar). Maw propaganda voor communisten tegen de witte legers van de tsaar in Rusland.

6: watis kunst: **decorum** (p40)

- **DECORUM:** Malev is ook **iconoclasme**. Hier opnieuw zijn zwart vierkant naast een russisch icoon. Is een zeer STEREOTYPE kunstvorm waar men wilde dat er niets aan veranderde. Moest zo goed mogelijk gekopieerd worden zonder fantasie aan toe te voegen.

<>westen: bij alles wat we doen (tekenen, schrijven,...) voegen we FANTASIE toe.

Het is dus geen toeval dat M de **westerse kunst bevraagt**, want hij komt uit zo een traditie.e m

Terwijl hij een soort van **iconoclasme**, een soort van beeldenstorm doorvoert op die westerse KG, doet hij dat **ook op de oosterse KG**.

Dat is iets wat steevast terugkomt in de geschiedenis. In heel de visuele cultuur kunnen beelden zo aanstootgevend zijn dat ze voor enorme commotie kunnen zorgen à link Charlie Hebdo.

7: wat is kunst: **stijl** (p.50)

- **STIJL:** Malevich wordt hier in verband gebracht met een vroeg-ren werk (vroeg 15e eeuw). **Piero della Francesca** is een van de eerste werken waar kleur, lijnperspectief en figuratie een cruciale rol in spelen. De renaissance is een moment waarop men in Europa voor het eerst beseft dat door enkele wetenschappelijke ingrepen (bv kleur-en lijnperspectief) je op een **plat vlak een 3D-beeld** kan creëren, je de wereld kan voorstellen zoals ze werkelijk is.

f mee.

DUS het hele metaverhaal dat achter die schilderijen zit is hetzelfde.

8: wat is kunst: **betekenis** (p.58)

- **BETEKENIS:** kunst is ook betekenis, net zoals het zwart vierkant, daar schuilt ook betekenis achter.

Bv: omdat het refereert aan dingen die net voor M zijn geb. M gaat verder waar **CEZANNE** mee begonnen is = het zoeken naar de grens van herkenning. (Zie ook o.a. Picasso)

Toen Cézanne aan de slag ging met zijn landschap en berg 'Mont Sainte-Victoire' was hij op zoek naar de **grenzen** van de westerse KG en obsessie met **realisme**. Wat hij deed is kleuren, perspectief en figuratie op zo een manier manipuleren dt het als het ware wazig werd en de herkenningfactor weg gaat. M trok dat door en maakte er **pure abstractie** van.

Kunst kan je op verschillende betekenislagen, niveaus lezen.